

УДК 353:005.336.4:005.591.3

Горбульов Д.В., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Науковий керівник: Бородін Є.І., д.і.н., директор ННІДУ

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА «БЕЗПЕЧНА ГРОМАДА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ГРОМАД

Травми залишаються однією з основних причин смертності та інвалідності для всіх верств населення в будь-якому регіоні світу [1]. Дослідники в усьому світі обговорюють, вивчають і досліджують, що, коли і для кого працює для покращення здоров'я громад, пов'язаного з травмами, які заходи та підхід на рівні громади можуть бути корисними для з'ясування причинно-наслідкових зв'язків із травмами, і що необхідно вжити ефективних заходів протидії для досягнення зміни чисельності населення [1].

Модель Міжнародного безпечного співтовариства є успішним інструментом профілактики травматизму та пропаганди безпеки. Міжнародна програма «Безпечна громада» на сьогодні є однією з найважливіших, економічно ефективних інтервенційних програм у сфері профілактики травматизму та сприяння безпеці [2]. Цей підхід втілює міждисциплінарну та міжсекторальну взаємодію з контролем травматизму та сприяє втручанням в повному континуумі первинної, вторинної та третинної профілактики. У концепції «Безпечна громада» заходи з безпеки орієнтовані на громаду, маючи на увазі, що: кожні 6 секунд хтось, десь у світі раптово і трагічно гине через поранення; травми забирають 5,8 мільйона життів щороку, спричиняючи близько 9% смертей у світі; кожна смерть є трагедією в житті сім'ї, друзей та спільнот, які залишилися позаду; багато з них – це молоді життя; травми є основною причиною смерті людей до 40 років; на кожну смерть від поранень припадають десятки госпіталізацій, сотні звернень до відділень невідкладної допомоги та тисячі медичних візитів; деякі люди страждають від тривалих або постійних фізичних або психологічної інвалідності через отримані травми [3]. Заходи з популяризації безпеки на рівні громади мають цінний вплив на результати роботи з популяризації здоров'я та безпеки. Превентивні програми, такі як програма «Безпечна громада», спрямовані на зменшення ризику травмування, порятунок життів та мінімізацію економічного та соціального навантаження на громаду та суспільство.

Концепція Міжнародного безпечного співтовариства була вперше започаткована на Першій Всесвітній конференції з попередження нещасних випадків і травматизму, що відбулася в Стокгольмі в 1989 році. У Маніфесті безпечних спільнот зазначено, що міжнародний рух «Безпечне співтовариство» має працювати з «Здоров'ям ВООЗ для всіх» як бачення. Програма стартувала в Центрі сприяння громадській безпеці Всесвітньої організації охорони здоров'я при Каролінському університеті (м. Стокгольм, Швеція). З 2015 року координацію програми проводив і продовжує Міжнародний сертифікаційний центр «Безпечна громада». ВООЗ брала активну участь у формуванні Міжнародного руху за безпечне співтовариство і була підписанцем Маніфесту безпечних спільнот у Стокгольмі в 1989 році. ВООЗ визнає «Безпечні громади» важливим механізмом для скоординованого впровадження науково обґрунтованих дій щодо запобігання насильству та травмуванню з боку субнаціональних органів влади, органів місцевого самоврядування та громад [2]. Згідно з дослідженнями та дослідженнями, у «Безпечних громадах» травматизм зменшується більш ніж на 25-30 %. У «Безпечній громаді» провідну роль відіграє сама громада. Творчі методи освіти, фізичного планування та зміни навколишнього середовища у поєднанні з відповідними правилами та правозастосуванням є важливим початком для безпеки громади. Міжнародне безпечне

співтовариство використовує традиційні засоби контролю, такі як економічні, нормативно-правові акти та управління цілями та баченнями. Усі міжнародні безпечні громади слугують моделями для інших громад [2]. Зниження рівня травматизму/захворюваності, інвалідності та смертності від травм і насильства, а також покращення якості життя є результатом комплексної сталої профілактичної роботи на рівні громад. Сім показників, яким має відповідати громада, щоб стати безпечною – це [2]: інфраструктура, заснована на партнерстві та співпраці, керована міжгалузевою групою, яка відповідає за просування безпеки у своїй громаді; довгострокові, стійкі програми, що охоплюють статі та будь-який вік, середовище та ситуації; програми, націлені на групи ризику та навколишнє середовище, а також програми, що сприяють безпеці вразливих груп населення; програми, які ґрунтуються на наявних доказах; програми, які документують частоту та причини травматизму; оціночні заходи для оцінки своїх програм, процесів і наслідків змін; про постійну участь у національних та міжнародних мережах «Безпечні громади».

Існують численні Центри підтримки безпечних громад, які надають підтримку в розробці програм «Безпечні комунікації», а також у наданні консультацій та допомоги громадам у своїй країні та за кордоном. Протягом останніх десятиліть були створені регіональні організації підтримки, допомоги та співпраці між громадами. Європейська мережа безпечної спільноти (ESCON) – це мережа, створена у відповідь на міжнародну потребу в обміні інформацією та ресурсами, орієнтованими на запобігання травматизму та концепцію безпечної спільноти. Ця мережа включає в себе фахівців-практиків, спеціалістів з просування безпеки та громадські групи, інші установи та установи, що працюють за моделлю безпечної громади. Мережа ESCON є зв'язком з актуальною інформацією про запобігання травматизму, пропагандою безпеки та практичними шляхами досягнення та покращення безпечних комунікаційних зв'язків. Існують також інші мережі Safe Community: Asian Network for Safe Communities, Latin-American Network for Safe Communities та Eastern Europe Safe Community Network. Рух «Безпечна громада» привертає все більше уваги в усьому світі серед людей, які працюють у сфері запобігання травматизму та просування безпеки. Мережа швидко розширюється, і сьогодні ми налічуємо близько 400 визначених безпечних спільнот по всьому світу, і ще більше знаходиться на шляху до цього. У «Безпечних громадах» важливим є залучення місцевої громади до превентивних заходів. Люди громади найкраще розуміють проблеми, потреби, спосіб життя, ресурси, можливості громади і вирішують, як з цими проблемами боротися [3]. Громада повинна вирішити, в яких середовищах, групах та галузях є найважливіші роботи з точки зору безпеки в громаді. Так зване гасло «слухай громаду» показує, що діяльність у громаді має бути організована відповідно до потреб громади. За даними Seedat et al. (2012), сприяння безпеці, миру та здоров'ю частково залежить від демократичного громадянства, що виражається в активній участі громади у розробці, впровадженні, моніторингу та оцінці ініціатив [3]. Сама громада відіграє провідну роль у Безпечній громаді. Для того, щоб оцінити програму та показати результати діяльності «Безпечної громади», що ґрунтуються на доказах, участь лікарень, інститутів та університетів має значний вплив на рух «Безпечна громада».

Перелік посилань:

1. Wilkins N, McClure RJ, Mack K. Injury prevention: achieving population level change. *Injury Prevention* 2018; 24 (S1):i1-i2. <https://doi.org/10.1136/injuryprev-2017-042355>
2. International Safe Communities. Available at: <https://isccc.global/>. Accessed at October 24, 2018.
3. Seedat M, McClure R, Suffla S, van Niekerk A. Developing the evidence-base for Safe Communities: a multilevel, partly randomised, controlled trial. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion* 2012; 19(3): 231-41. <https://doi.org/10.1080/17457300.2012.705303>